

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוהוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
ת.ד. 65050 תל אביב 61650 – טל: 03-6749322 – P.O.B 65050 Tel Aviv 61650
E mail: czestochowajewsinsrael@gmail.com

פברואר 2018

קבר קורבנות ההתקפה על הרכבת המזרחית - Ostbahn

המחבר: Wiesław Paszkowski, המחלקה להיסטוריה במרכז לתיעוד של מוזיאון צ'נסטוהובה.
תרגום לעברית ועריכה: אלון גולדמן, יו"ר ארגון יוצאי צ'נסטוהובה בישראל

באביב 1943 חיפש "הארגון היהודי הלוחם" דרך להילחם בגרמנים. כתחנה לאורך נתיב התחבורה לעבר החזית המזרחית, צ'נסטוהובה היתה מקום טוב לפעולת חבלה במסילת הברזל. אסירים יהודים, המועסקים במחנה עבודת הכפיה HASAG-Pelcery, הכינו מפתחות לפתיחת הברגים של מסילת הרכבת. חמושים ומצוידים בכלים אלה עזבו חמישה "לוחמים" מקבוצה "66" את "הגטו הקטן" ב-22 באפריל 1943, יחד עם קבוצת פועלים יהודים שעבדו עבור חברת הרכבות המזרחית (German Ostbahn railways). הלוחמים היו: אביב רוזינר, צבי לוסטיגר, לולק פרנקנברג, הארי פוטשביץ ודוד אלטמן. הם תכננו לחמוק מקבוצת הפועלים, לבצע את הפעולה ומאוחר יותר, להצטרף אליהם במקום שהוסכם מראש בבלז'נו.

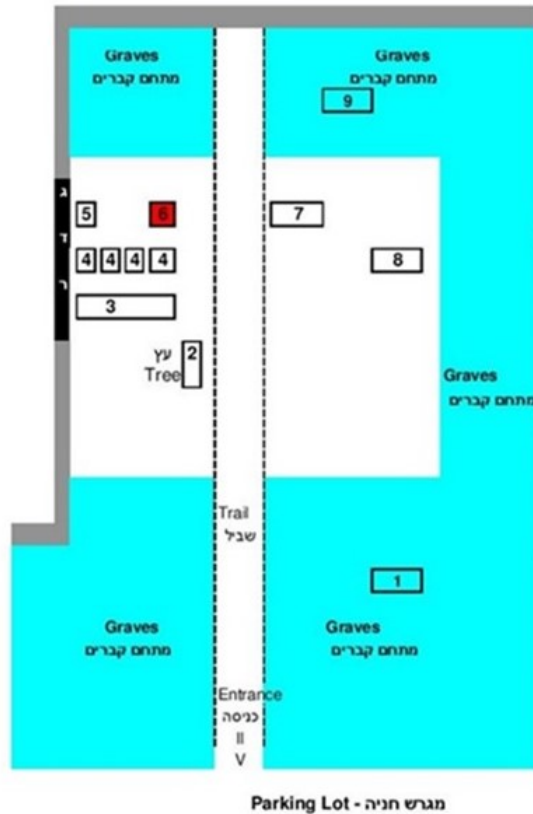
הראשון "לחמוק" מהקבוצה היה אמור להיות לולק. הוא הצליח. דוד אלטמן שהיה מתוכנן להיות השני, נעצר על ידי קרנה, פולקסדויטש מיחידת אבטחת הרכבת שהתגורר בכפר ליד צ'נסטוהובה. בתחילה, ניסה לשחד את קרנה, אך עד מהרה עוד גרמני מיחידת אבטחת הרכבת התערב בנושא. קרנה נסוג מלקיחת השוחד והשנים לקחו את דוד אל בית-המשמר.

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוהוב (דור ההמשך ער) בישראל
 Association of Częstochowa District Jews in Israel
 P.O.B 65050 Tel Aviv 61650 – Tel:03-6749322 – טל: 61650 – תל אביב 65050
 E mail: czestochowajewsinsrael@gmail.com

מתחם קברי אחים - בית העלמין היהודי בצ'נסטוהובה Mass Graves complex - the Jewish cemetery in Czestochowa

15.5.2018

ארגון יוצאי צ'נסטוהוב בישראל
 ת.ד. 65050
 תל אביב 6165001
 טל' נייד: 054-5629355

- 1 קבר האדמו"ר מפילץ - הרב יוסטמן
Rabbi Justman Grave
- 2 קבר הרב נחום אש
Rabbi Nachum Asz Grave
- 3 קבר אחים קורבנות האסאג והגיטו הקטן - 20.7.43
Mass Grave of Hasag & Small Ghetto victims - 20.7.43
- 4 קברי אחים אינטליגנציה - 20.3.43
Mass Graves of Intelligence - 20.3.43
- 5 קבר אחים 6 הפרטיזנים - 19.3.43
Mass Grave the 6 Partisans - 19.3.43
- 6 קבר אחים תוקפי הרכבת - 22.4.43
Mass Grave - Ostbahn Operation Victims - 22.4.43
- 7 קבר אחים אי"ל - ארגון יהודי לוחם - 4.1.43
Mass Grave ŻOB - Jewish Fighting Organization - 4.1.43
- 8 קבר אחים אי"ל - לוחמי הבונקר - 26.7.43
Mass Grave - ŻOB, Bunker victims - 26.7.43
- 9 קבר קורבנות הפוגרום בקיילצה - גרוסקה ורמבק - 4.7.46
The Kielce Pogrom victims 4.7.46 - Gruszka & Rembak

הגדר בעורף הקברים 5,4,3 שמשה כמקום הצאה להורג
 The fence at the back of Mass Graves 3,4,5 served
 as an execution wall

בניסיון לשחרר אותו, ירה הארי לעבר שני קציני אבטחת הרכבת. אחד מהם נפל פצוע קשה ודוד הצליח להימלט. הארי, אביב וצבי לא יכלו להימלט מפני שהם היו מוקפים במספר רב של גרמנים אשר ירו בהם מכל הכוונים. הארי ואביב מתו במקום. צבי התבצר בתוך אסם. הוא התגונן עד שנפצע מרימון שהושלך לתוך האסם. חי ופצוע קשה, הוא נתפס על ידי הגסטאפו, נכלא במרתף ועונה על מנת שימסור את שמות חבריו. צבי לא נשבר ונורה בבית הקברות היהודי.¹

הגסטאפו והשופוליצי נקמו את נקמתם בפועלים היהודים. מקבוצה זו, כל פועל שני נורה - בסך הכל, עשרים וחמישה גברים. בין אלה שנורו היו יעקב משה ליטוין גלבער, נחמן אנשל, ברל זליגמן, סטפן מונטאג, גולדברג (מוורשה), רוסיין (בוגר בית הספר I.L. Percel בצ'נסטוהובה) ודודק לבקוביץ'. זה לפי ליבר ברנר.

¹ Brener, pp. 126-127.

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוהוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
ת.ד. 65050 תל אביב 61650 – טל: 03-6749322 – P.O.B 65050 Tel Aviv 61650
E mail: czestochowajewsinsrael@gmail.com

לאחר המלחמה נבנתה מצבה מבטון עם הכיתוב הבא בפולנית:

**תהילה לזיכוריו הרכבת האזרחית
22 באפריל 1943**

Enzel Nachman	Litwin Moszek Jankiel	Rusin Szymel
Gersonowicz Harry	Lewkowicz Dudek	Rozine Awiw
Goldberg	Laser Mendel	Zelkowicz
Lustyger Cwi	Montag Stefan	Zeligman Berl
Ferleger Mietek	Lewek Michal	Frankenberg Leon

מתוך עשרים ושמונה שנפלו, רק חמישה-עשר נרשמו. בנוסף, אנו יודעים כי בדצמבר 1942 נפל מיטק פרלגר לידי הגסטאפו. הוא עונה ולאחר מכן נורה. הוא כנראה קבור בקבר לא מסומן בבית קברות זה. שמו נרשם על מצבה זאת על מנת להנציח את זכרו כחבר לקרב.

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוהוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
P.O.B 65050 Tel Aviv 61650 – Tel:03-6749322 – טל: 61650 – תל אביב 65050
E mail: czestochowajewsinsrael@gmail.com

ליאון, לולק פרנקנברג – פרונצ'ק

הארי גרשונוביץ

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוחוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
ת.ד. 65050 תל אביב 61650 – טל: 03-6749322 – P.O.B 65050 Tel Aviv 61650
E mail: czestochowajewsinisrael@gmail.com

ביוזמת ארגון יוצאי צ'נסטוחובה בישראל והיו"ר אלון גולדמן, חודשה המצבה של קבר האחים
וב 9 ביוני 2022, במעמד שגריר ישראל בפולין, סגן ראש העיר וקהל רב הוסר הלוט מהמצבה
המחודשת.

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוחוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
P.O.B 65050 Tel Aviv 61650 – Tel:03-6749322 – טל: 61650 – תל אביב 65050
E mail: czestochowajewsinsrael@gmail.com

